

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародної економіки та світового господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної роботи

Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА КОМПАНІЇ
І КОРПОРАТИВНИЙ КОНТРОЛЬ
В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

рівень вищої освіти: другий (магістерський)
галузь знань: 05 "Соціальні та поведінкові науки"
спеціальність: 051 "Економіка"
освітня програма: Міжнародна економіка
спеціалізація: Міжнародна економіка
вид дисципліни: вибіркова
економічний факультет

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою
економічного факультету
22. 06. 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:
доцент Шуба О.А.

Програму схвалено на засіданні
кафедри міжнародної економіки та
світового господарства
протокол № 9 от 11. 06. 2018 року

Завідувач кафедри міжнародної економіки та світового господарства

_____ Задорожний Г.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету
протокол № 9 від 21.06.2018 року

Голова методичної комісії Євтушенко В.А.

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Фінансова безпека компанії і корпоративний контроль в глобальній економіці» складена відповідно до:

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: 05 "Соціальні та поведінкові науки"

спеціальність: 051 "Економіка"

освітня програма: Міжнародна економіка

спеціалізація: Міжнародна економіка

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Фінансова безпека компанії і корпоративний контроль в глобальній економіці» є формування у студентів об'єктивного розуміння ролі і місця фінансової безпеки у забезпеченні економічної безпеки господарюючих суб'єктів та науково-методичних знань і вмінь щодо її організації у діяльності компаній.

Предметом дисципліни є сукупність форм та методів виявлення та попередження загроз фінансовій діяльності компаній, формування системи їх фінансової безпеки, моніторингу та оцінки її стану, заходів підтримання фінансової безпеки на рівні, що забезпечує фінансову стійкість та незалежність компаній у процесі їх діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями дисципліни є:

- опанування студентами основних теоретичних засад фінансової безпеки, шляхів та методів забезпечення її високого рівня в діяльності компаній;
- формування знань у студентів про умови за яких виникають загрози фінансовій діяльності компаній, їх причини, форми і способи реалізації загроз;
- надання студентам знань та формування у них вмінь забезпечувати протидію втягуванню компаній в незаконну фінансову діяльність;
- опанування методиками захисту операцій, що проводяться компаній, протидії неконтрольованому (неефективному) витоку (використанню) їх коштів;
- вивчення прийомів та способів протидії фінансовому шахрайству в діяльності компаній;
- оволодіння методами забезпечення фінансової стійкості та фінансової незалежності компаній;
- отримання знань щодо забезпечення фінансового виживання та недопущення фінансової кризи в діяльності компаній, способів та методів забезпечення фінансової безпеки в умовах розвитку глобалізаційних процесів.

Компетенції на формування яких зорієнтована дисципліна «Фінансова безпека компанії і корпоративний контроль в глобальній економіці»:

- аналізувати умови фінансової діяльності, виявляти ознаки загроз фінансовій безпеці компаній;
- проводити моніторинг стану фінансової безпеки компаній по визначених індикаторах;
- з необхідною ефективністю здійснювати заходи фінансової безпеки в діяльності компаній при виконанні своїх посадових обов'язків.

1.3. Кількість кредитів 5

Загальна кількість годин $5 \times 30 = 150$ (16 лекцій + 16 практ. + 118 самостійна)

Заочна форма: 10 лекцій + 140 самостійна

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
16	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
118	140 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Після вивчення дисципліни студенти мають:

Знати:

- основи теорії фінансової безпеки, особливості її забезпечення в діяльності компаній;
- сучасні проблеми забезпечення фінансової безпеки компаній в Україні;
- умови та причини формування загроз фінансовій діяльності компаній, способи їх нейтралізації;
- індикатори та показники фінансової безпеки, їх значення та способи проведення їх моніторингу;
- сутність фінансових інтересів компаній і їх взаємозв'язок з фінансовою безпекою зазначених установ;
- способи протидії втягуванню компаній в незаконну фінансову діяльність, неконтрольованому (неефективному) витоку (використанню) коштів, шахрайству з фінансовими ресурсами компаній;
- особливості управління фінансовою діяльністю компаній по забезпеченню їх фінансової стійкості та фінансової незалежності, фінансового виживання на ринку;
- особливості забезпечення фінансової безпеки компаній в умовах глобалізації.

Уміти:

- застосовувати набуті знання в практиці своєї діяльності по забезпеченню фінансової безпеки компаній та при виконанні своїх посадових обов'язків;
- аналізувати умови фінансової діяльності компаній, виявляти ознаки загроз їх фінансовим ресурсам та формувати пропозиції по протидії таким загрозам;
- грамотно, на високому професійному рівні виконувати заходи фінансової безпеки, запроваджені в діяльності компаній;
- здійснювати моніторинг стану фінансової безпеки в діяльності компаній;
- самостійно опанувати нові знання у фінансової безпеки та грамотно їх застосовувати у своїй професійній діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни «Фінансова безпека компанії і корпоративний контроль в глобальній економіці».

Тема 1. Поняття і принципи корпоративного управління

1. Поняття корпоративного управління.
2. Принципи корпоративного управління.

Тема 2. Моделі корпоративного управління

1. Поняття «модель корпоративного управління».
2. Англо-американська модель корпоративного управління.
3. Континентальна (німецька, німецька, європейська) модель корпоративного управління.
4. Японська модель корпоративного управління.
5. Модель корпоративного управління, що формується в Україні.

Тема 3. Фінансова безпека компанії.

1. Елементи і сутність економічної безпеки.
2. Внутрішні і зовнішні загрози і чинники, що впливають і на фінансову безпеку.
3. Індикатори фінансової безпеки компанії.

Тема 4. Комерційна розвідка і промислове шпигунство.

1. Комерційна розвідка і промислове шпигунство.
2. Бенчмаркінг бізнес-процесів.

Тема 5. Ринок корпоративного контролю.

1. Угоди ринку корпоративного контролю - злиття і поглинання.
2. Стратегія і тактика ворожого поглинання.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Фінансова безпека компанії і корпоративний контроль в глобальній економіці												
Тема 1. Поняття і принципи корпоративного управління		2	2			20		2				20
Тема 2. Моделі корпоративного управління		2	2			20		2				20
Тема 3. Фінансова безпека компанії.		4	4			40		2				30
Тема 4. Комерційна розвідка і промислове шпигунство.		4	4			20		2				30
Тема 5. Ринок корпоративного контролю.		4	4			18		2				40
Усього годин	180	16	16			118		10				140

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Діагностика зовнішнього та внутрішнього оточення корпорації.	2
2	Оцінка конкурентоспроможності корпорації. Класифікація стратегій корпорації та підходи до їх розробки	2
3	Зв'язок фінансової безпеки підприємства із забезпеченістю його фінансовими ресурсами. Комплексна оцінка фінансової безпеки підприємства	4
4	Джерела інформації фінансової розвідки та методи її збору. Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства.	4
5	Методи управління фінансовою безпекою підприємства. Стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства.	4
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	
1	Існуючі у світовій практиці підходи до оцінки результатів злиття та поглинань. Огляд наукової літератури.	12
2	Ризики злиття та поглинань. Огляд наукової літератури.	12
3	Елементи і сутність економічної безпеки. Огляд наукової літератури.	12
4	Внутрішні і зовнішні загрози і чинники, що впливають і на фінансову безпеку. Огляд наукової літератури.	10
5	Індикатори фінансової безпеки компанії. Огляд наукової літератури.	10
6	Комерційна розвідка і промислове шпигунство. Огляд наукової літератури.	10
7	Бенчмаркінг бізнес-процесів. Огляд наукової літератури.	10
8	Угоди ринку корпоративного контролю - злиття і поглинання. Огляд наукової літератури.	12
9	Стратегія і тактика ворожого поглинання. Огляд наукової літератури.	10
10	Ринок корпоративного контролю. Огляд наукової літератури.	20
	Разом	118

6. Індивідуальні завдання

Для засвоєння знань з дисципліни «Фінансова безпека компанії і корпоративний контроль в глобальній економіці» студентам недостатньо користуватися лише конспектом лекцій. Відвідування лекцій дозволяє отримати схему найбільш ефективного засвоєння нового матеріалу, а також зрозуміти внутрішню логіку дисципліни. Основна маса фактичного матеріалу має добуватися студентами самостійно з спеціальної літератури та інших джерел.

Індивідуальна робота – підготовка огляду наукової літератури за однією з запропонованих тем (за вибором).

Рекомендації щодо змісту індивідуального завдання

Структура індивідуального завдання повинна містити такі необхідні елементи:

- 1) винесення проблеми в загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями;
- 2) аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких покладений початок вирішенню даної проблеми і на яких спирається автор, виділення невирішених що раніше становлять загальної проблеми, яким присвячується індивідуальне завдання;
- 3) формулювання цілей завдання;
- 4) виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- 5) висновки даного дослідження і перспективи подальших розробок в даному напрямі.

Рекомендації щодо оформлення індивідуального завдання

Шрифт: Times New Roman, розмір кегля - 14, міжрядковий інтервал – 1,5, абзац – 1 см, поля – 20 см з усіх боків.

Обсяг: 20 – 30 сторінок, включаючи список літератури (не менше 30 джерел).

Індивідуальні завдання

1. Фінансові можливості організаційно-правових форм бізнесу та фінансова діяльність корпорації.
2. Структура капіталу і дивідендна політика.
3. Довгострокові і короткострокові джерела фінансування корпорації.
4. Як корпорації залучити кошти: випуск облігацій проти емісії акцій.
5. Вихід корпорації на фондовий ринок: первинна публічне розміщення цінних паперів - етапи підготовки.
6. Фінансова політика корпорації та її елементи.
7. Управління вартістю компанії і його зв'язок з корпоративними фінансами.
8. Інвестиційні рішення підприємства: критерії оцінки ефективності інвестиційних проектів.
9. Залежність оптимальної структури капіталу від прибутковості власного капіталу компанії, звільненої від боргів.
10. Визначення критичної точки обсягу продажів, при якій слід використовувати позиковий капітал.
11. Оцінка акцій. Класифікація, визначення ціни і прибутковості акцій.
12. Оцінка акцій. Вплив дивідендної політики на ціну акції.
13. Оцінка облігацій. Класифікація, залежність ціна / прибутковість, крива прибутковості.
14. Фактори, що визначають оцінку діяльності компанії.
15. Особливості корпорації як організаційно-правової форми ведення бізнесу. Специфіка організації фінансових відносин в закритих і відкритих акціонерних товариствах, виробничих кооперативів, державних і муніципальних підприємств.
16. Фінансові ринки та фінансові інститути. Фондовий ринок. Фондові біржі. Інструменти залучення фінансування, що використовуються корпораціями.
17. Кредиторська заборгованість або комерційний кредит. Короткострокові банківські позики. Забезпечення в короткостроковому фінансуванні. Фінансування під заставу дебіторської заборгованості. Факторинг.
18. Власний капітал акціонерів: визначення, контроль над фірмою. Види звичайних акцій.
19. Причини використання різних видів цінних паперів. Привілейовані акції, їх властивості, переваги і недоліки. Лізинг та його види. Опціон і його типи. Варранти. Конвертовані цінні папери.

20. Фінансовий ризик. Поєднання операційної та фінансової залежностей.

21. Дивідендна політика: теорії та практика.

7. Методи контролю

Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (проміжний контроль) – на підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

8. Схема нарахування балів

для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5				
5	5	10	15	15	10	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	
90 – 100	відмінно	
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	

9. Рекомендована література

Основна література

1. Управління антикризовою діяльністю підприємства: навч. посіб./В. П. Кукоба; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. - К.: КНЕУ, 2016. - 395 с.: рис., табл. - Бібліогр.: с. 387-393.
2. Бандурка О. М., Духов В. Е., Петрова К. Я., Червяков И. М. Основи економічної безпеки. –Х.: Нац. ун-т вн. справ, 2013. – 236 с.
3. Духов В. Е. Экономическая разведка и безопасность бизнеса: Учебно-практическое пособие. – К.: ИМ СО МО Украины, НВФ Студцентр, 2014 – 175 с.

4. Клаус В. 10 економічних заповідей XXI століття // Україна в числах : Звіт за 2014 р. : Екон. бюл. - 2015. - № 14. - С. 1-4. - (Видання Консультативно-Дорадчої Ради при Верховній Раді України).
5. Косевцов В., Бінько І. Національна безпека України: проблеми та шляхи реалізації пріоритетних національних інтересів : Монографія. - К. : НІСД, 2014. – 53 с. - (Сер. "Нац. безпека"; Вип. 1).

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Затверджена Наказом Міністерства економіки України від 02.03.2007 № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id
2. Офіційне інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>
6. Веб-портал Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua>
7. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nssmc.gov.ua/>
8. Регулювання національних фондових ринків. Огляд законодавства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/books/142/9776/32/>
9. Шляхи удосконалення фондового ринку України через призму світового досвіду / Електронний ресурс / Режим доступу : <http://enuftir.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15326/1/4.pdf>
10. О.А. Шуба, М.В. Шуба - М.І. Туган-Барановський: Творча ..., 2015 - dspace.uccu.org.ua [PDF] Еволюція підходів до дослідження глобальної системи резервних валют в умовах соціально-економічної асиметрії ...
11. О.А. Шуба, О.О. Габінська – М.І. Туган-Барановський: ..., 2015 - dspace.uccu.org.ua [PDF] Дослідження впливу дивідендної політики компанії на інвестиційну привабливість її акцій в умовах соціально-економічної ... [PDF] uccu.org.u
12. О.А. Шуба, Я.В. Єгупов – М.І. Туган-Барановський: Творча ..., 2015 - dspace.uccu.org.ua [PDF] uccu.org.ua [PDF] Фондові індекси як узагальнюючі показники стану фондового ринку в умовах соціально-економічної асиметрії світового ...
13. ОА Шуба - Бізнес Інформ, 2015 - irbis-nbu.gov.ua Сучасна дивідендна політика компаній Німеччини
14. ОА Шуба - Бізнес Інформ, 2015 - irbis-nbu.gov.ua Сучасна дивідендна політика компаній Німеччини